

Īspirkstu cīrulis – jauna suga Latvijas putnu sarakstā

PĒTERIS DAKNIS,
peteris.daknis@gmail.com

Īspirkstu cīruļa *Calandrella brachydactyla* novērojumu skaits kaimiņvalstīs: Somijā vairāk nekā 192 (pārtraukts uzskaitīt), Igaunijā 14, Lietuvā 2, Zviedrijā 46 (Tarsiger.com). Tā kā novērojumu netrūkst, tiek uzskatīts, ka suga Latvijā ieceļo regulāri, vienkārši iepriekš netika pamanīta. Tā bija iekļauta arī Agra Celmiņa apkopotajā 50 Latvijā gaidāmo jauno putnu sugu sarakstā (Putni.lv). Tuvākās zināmās īspirkstu cīruļa ligzdošanas vietas atrodas Ukrainā, taču ligzdošanas areāls ir ļoti plašs, tas aptver teju visas Vidusjūras valstis un turpinās tālāk uz austrumiem.

2020. gada 24. aprīļa rītā nesteidzīgi iekārtojos novērojumu punktā netālu no Rīvas, lai turpmākās četras stundas reģistrētu putnus Lieknes laukos. Tā kā līdz novērojumu sesijas sākumam vēl bija laiks, izmantoju to pelēko strazdu un plukšķu fotografēšanai un saskaitīšanai uz blakus esošā, svaigi apsētā labības lauka, kuru apspīdēja slīpa rīta gaisma tieši no pareizās puses.

Skaitot pamanīju uz lauka aizvien vairāk un tālākus putnus, no kuriem divi pievērsa manu uzmanību ar neraksturīgu uzvedību. Tie atradās ne tālāk kā 200 m no manis. Viens no tiem bija lauku cīrulis, kurš diezgan neatlaidīgi centās aiztriekt gaišu, nedaudz mazāku putnu, kas tekāleja ap kurmjū rakumiem, aktīvi barojoties, un daudz neņēma lauku cīruli galvā.

Putnu noteikt, skatoties binoklī, man neizdevās, un fotografēšanai tas bija pārāk tālu. Pēc brīža, skatoties teleskopā, sapratu, ka šādu putnu nepazīstu. Nekādus pārsteidzīgus

Foto: Ainars Mankus / ainars.net

secinājumus neizdarot, sāku šķirstīt noteicēju, un tobrīd vienīgais kaut cik līdzīgais putns tajā šķīta lielā čipste, lai arī redzēju neatbilstības. Tas bija pietiekami, lai rastos zināms satraukums, un vēlme noskaidrot, kas tas īsti ir, tikai pieauga.

Tā kā lietojamas bildes man aizvien nebija, tad, izmantojot laukmalē esošo valni, pielavījos pietiekami tuvu, lai varētu putnu dokumentēt, un aizsūtīju bildes saviem putnu vērotāju čomiem – palīdziet saprast, uz ko es skatos. Andris Klepers atbildēja “velk uz īspirkstu cīruli”, kuru, apskatot noteicējā, nu saredzēju arī pats. Šādu sugu ne tikai nebiju redzējis, bet nekad pat nebiju pētījis pazīmes vai citādi par to domājis, vien dažkārt biju dzirdējis nosaukumu. Tāpēc arī fakts, ka šīs sugas nav Latvijā novēroto putnu sarakstā, pārsteidza un vienlaikus sarežģīja situāciju, jo tagad bija nepieciešams iegūt vēl labākas bildes un, vēlams, arī piesaistīt papildu novērotājus, lai pārliecinoši dokumentētu šādu gadījumu.

Pirmais ieradās Ritvars Rekmanis. Kamēr viņš pieskatīja putnu, devos pakaļ Mārim Strazdam, kurš bija pabeidzis rīta uzskaiti citviet. Šie kungi arī klātienē apstiprināja, ka redzamais putns ir īspirkstu cīrulis – 367. suga Latvijas putnu sarakstā (pēc Putni.lv datiem). Baumas par novērojumu sociālajos tīklos jau bija izplatījušās, un, lai tās apstiprinātu un dotu iespēju citiem interesentiem putnu mēģināt atrast un novērot, devāmies uz tuvāko pusdienošanas vietu Labragā, lai iedarbinātu izlādējušos datoru un publicētu attēlus Dabasdati.lv.

Summary Greater Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla* observation /Pēteris Daknis/

On 24 April 2020 I went to the migrating bird observation point in the Liekne fields near Rīva. Before starting the count, I was taking photographs of thrushes in a nearby field, when I noticed a small bird I could not identify. After taking a photo I consulted my birding friends via phone, and Andris Klepers suggested it looked like a Greater Short-toed Lark. As this species had not yet been recorded in Latvia, I managed to get better pictures and asked other birders to come and confirm the species.